

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАНЧЫ ОРОЙУОНУНААҔЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭҢИТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОН НААҔЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чурапчинского районного Комитета КПСС и районного Совета депутатов
трудящихся Якутской АССР

1931 сыл алтынньы
15 күнүттэн тахсар

№ 40 (3996)

1971 сыл. Муус устар 6 күнэ
ОПТУОРУНЬУК

Сыаната
2 харчы

КУОТАЛАҔЫ УОТУН КУӨДЬҮТҮӨХХЭ

Саҥа пилетка бастагы сылын биэр кирбиги туораатыбыт. Ити үс ылдарга үлэ-хамнас фермаларга уонна мастерскойдарга, тутуу бара турар миэстэлэригэр уонна булчут ылынтарыгар өссө тэтиминэн, күүрэн барда, ССКП XXIV съези көрсө тэнийбит социалистическайдым куоталаҥыга биһиги оройуонмут хаһаайыстыбаларын, тэрилтэлэрин коллективтара көхтөөхтүн кыттыбытара. Хаһаа барытыгар буоларын курдук, коммунистар уонна комсомолецтар куоталаҥыны тэнтэтэччилэринэн буоллулар, үлэ онорумтуотун үрдэттигэ, бородууксууа хаачыстыбатын тупсарыма аһыттарга үтүө холобуру көрдөрүллөр.

Хаһа-уруу партиябыт съези чэһингэр ылыммыт эбэһэтэлиститэлэрин мй агарын иннинэ толорбуттарын туһунан Эридик Эрнестин аатынан колхоз Хаһаардаагы учаастагы колхозтаахтара ралордаабытара.

Съезд иннинээдэ куоталаҥы съезд бара турар нэмигэр өссө күүрдүлээн салдаҥа. Оройуоннаагы промышленнай тэрилтэлэр рабочайдара, инженерий-техническай үлэһиттэрэ, хаһаайыстыбалар сүөсүһүтэрэ уонна тутууччылара, механизатордара уонна специалистара пилетка бастагы сылын соруудахтарын толорор уонна аһара толорор туһугар социалистическайдым куоталаҥыны күнтөн-күн күүһүрдэи иһэллэр.

Биһиги сир ахсын ССКП XXIV съези материалларын кытта үлэһиттэр улахан өрө көтөүллүүнэн билсэллэр. Саҥа пилетка баарабай былааннарын олоххо иллэрингэ айымнылаах үлэ үөһүгэр турунулар.

Сыл бастагы кварталын соруудахтара сүөһү интинин үлэлэригэр оройуон үрдүнэн ситиһилээхтэн толорулуналар. Субуруускай аатынан совхоз (директор таб. Жебсан В. Х., партном секретара таб. Платонов Н. Н.) ааспыт сыл ити кэмнээдэр 347 центнериээн элбөх үүтү государствога туттарда. Ленин аатынан, Эридик Эрнестин аатынан колхозтар Ийэ дойдута эти атыылааһын былааннарын 174—537 центнериээн ааспыт сылдааһар элбөттүлэр. Оттон түүлээх бултааһына 140,1 бырыһыаҥа тияйа.

Хаһаа куоталаҥы ситэтэ суох ытыллар сиригэр көрдөрүү да намыһах. Ол курдук, Калинин аатынан колхоз уонна Карл Маркс аатынан колхоз үүтү государствога туттарыы былааны баара-суоһа 78—83 бырыһыан толордулар. Эти атыылааһын сорууда бу хаһаайыстыбаларга туолбутун иһин, ааспыт сыл ити кэмнээдэр арыһах аһааннаах буолла.

Биһиги ыстык биэр эппиттээх кэмэ. Саҥа төрүү тыһынаахтын интингэ бары усулдуубаны төрийи, ынагы кэмигэр саптарыы бастагы учараттаах сорук буолар. Сылгыны көрүүтэ-истингэ улахан болгомото ууруллуохтаах. Сорох сирдэргэ төрүүх уонна сылгы өлүүтэ тахсара дыксыллыны үөскөтөр.

Сааскы ыһыга бэлэмнэниини күүһүрдүүххэ наада. Сэмэни эби булууну, киини ыраастааһын, сөп буолар техниканы өрөмүөннээһин, ээсэлэри сүүмэрдээһин атын үлэлэртэн үтүрүлүлүлэһэ сатамнат.

Куоталаҥы бастыҥнарын киэҥик пропагандалааха. Киһилэр кыайылыларын түмүгэ атыттарга тыһынаах холобурунан буолуохтаах. Социалистическайдым куоталаҥы аһардас биэр үлэһити эрэ хаппат. Манна бүтүн коллектив хабыллар. Киһи үлэһиттэри үрдүк күүрүүдээхтэн үлэһиттэргэ, бэлэстэммит кирбигиһиларга бары дьону түмэр, итэр суолтата улахан.

Бу күнүргэ киэҥик тэнийэр социалистическайдым куоталаҥыга хас бириднэ киһи, звено уонна биригээдэ, бүтүн сыахтар уонна коллективтар ниирсиһилэрин өссө көхтөөх онорор сорук турар.

СОВЕТСКОЙ СОЮЗ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИТЫН XXIV СЪЕЗД

МОСКВА. Снимокка — ССКП XXIV съези президиума.

В. Егоров фотота.

ССТА фотохрониката.

МОСКВА. муус устар 2 күнэ. ССТА. ССКП XXIV съези сар-
сырдаагы муннааһар отчуоту-
най диннаахтары дуулаһын
салдаҥа ытыылына.

Председателлээччи А. Я. ПЕЛЫШЕ.

Съезд Мандатнай комиссия
председателэ таб. И. В. КАПИ-

ТОНОВ дакылаатын биэр сана-
нан биһиргэттэ.

Муннаахха тыл эттилэр: Лит-
ва КП КК бастагы секретара таб.
А. Ю. СМЕЧКУС, ССРС Оборона-
тын министрэ, Советскай Союз
Маршала таб. А. А. ГРЕЧКО,
СССР Алтайдаагы крайкомун
бастагы секретара таб. А. В.

ГЕОРГИЕВ, Молдавия КП КК
бастагы секретара таб. И. И.
БОДЮЛ, Белорусскай ССР Ново-
полоцкай куорат тутууччыларын
биригэдһирэ таб. Ф. С. КУРА-
ЛЕНКО.

Съези эвэрдэллээхтэр: Монго-
лия Народнай-Революционной
партиятын КК бастагы секрета-
ра, МНР Министрдарын Советин
Председателэ таб. Ю. ЦЕДЕН-
БАЛ, Согуруу Вьетнам Баскы-
нуутун Национальгай Фронтун
КК Президиумун чилинэ таб.
НГУЕН ВАН ХИЕН, Корея трудо-
вой партиятын КК политической
комитетын чилинэ, Корея трудо-
вой партиятын КК секретара,
КИДР Министрдарын Кабинетин
председателэ бастагы солбу-
лааччы таб. КИМ ИР, Югославия
коммунистарын союһун биротун
ситэриннээх президиумун чилинэ
таб. М. ТОДОРОВИЧ

Съезд киһэһи муннааһар
Эстония КП КК бастагы секре-
тара таб. Н. Г. КЭВИН, Херсон-
скай уобалас Генеральскай оройу-
онун ССКП XXII съези аатынан
колхоз председателэ таб. И. П.
МАЗУНОВ тыл эттилэр. БССР КК
бастагы секретара Е. М. ТЯ-
ЖЕЛЬНИКОВ комсомолецтар, ба-
ры уолаттар уонна кыргыттар
ССКП КК отчуотунай дакылаатын
гар этилибит сорууттары бэйэлэ-
рин хаһа-уруу дакылаатынан
ларыналар диктэ. Бу күнүргэ
Москва, Ленинград, Украина
аһар үлэһиттэрин көрдөһүннэ-
ринэн дойдута «Пилеткага»
ударнай үлэһиттэр мааста-
рыстыбалара уонна кыргыттар
«Бирдэһи» диэн дэһиһиҥэ көмө
молдоскай куоталаҥы тэнийэр.
(Бүтүүтүн 2 стр. көр).

МОСКВА. Снимокка — съездэр Кремлээһи Дыба-
рыастарын савалатыгар муннаах мэһингэр.

В. Мусазьян фотота.

ССТА фотохрониката.

Государствоба—бастын хаачыстыбалаах үүтү

Бытыллыбыт рейдэлэр түмүктөрүгөр оройуон хаһаайыстыбалара государствоба кубаан хаачыстыбалаах, стандартнайа суох үүтү салгыы туттара турууларга көһүннэ. Сорох хаһаайыстыбалар салайааччылары, специалистара, биригэдэнирдэр үүтү туттарыы балаһыанньатын уонна инструкциятын тутуһууга билигин даҕаны сөптөөх суолтаны биэрэ-биликтэр.

Оройуон колхозтара уонна совхоза аҕардас ааспыт сылга үүт кирдээгинэн тутуллубакка төннүүтүтүн, индолтиһа үрдүгүтүн, сүөгэйинэн туттарыттан 99547 солкуобайдаах ньочоотко түспүтэрэ. Ол эрэри, хаһаайыстыбалар салайааччылары итинтэн сөптөөх түмүктэри онгостубатылар. Производство резерваларын туһаныга уонна көмчүлөөһүн режимин күүбүрдүүтэ ытылла турар общественнай көрүү бириэмэтигэр ити итэбэстэри туоратар практической дьаһаллары ылбатылар. Итинэн райсовет исполкомун көккө быһаарыыларын, народнай хонтуруол комитетын уураахтарын уонна софотуонка инспекциятын ыйыыларын толорботулар.

Үгүс фермаларга үүтү тутар, астыыр туспа дьыалар-бууһулар суохтар. Үүтү хотон иһигэр сөппөрөөтөрдүн, оһо хон-руулаах быһыылар бааллар. Ылах тэһэр бэрдэр-лэр, флягалар, онтон да атын тариллар куруутун хотонго туруоруллар. Сорох ыаньыксыттар ынах сян-нын сылаас ууһун үчүгүйдик сууйбаттар. Итиннэхэ наадалаах матырыйаалларын хааччыллыбат, санитарнай гигиенаны олохтоонунга сөптөөх усулуобуйа тэриллэбэт. Зооветкурууоһуотар үлэлээбэтэр.

1971 сылга совхоз Сылааннааҕы от-делениетын Улахан-Күөл, Халдыаҕы фермаларыттан кирдээгинэн 920 кг үүт тутуллубакка 290 солкуобайдаах ньочоот таҕыста. Бэрэ, Ойбон-Күөл, Халдыаҕы фермаларыгар ынах ыыр бэрдэр-лэр, сиңдэлэр, маарыллалар хотон иһигэр аһаҕас тураллар. Кизһээни ыам үүтэ хотон иһигэр хонор уонна сарсыарда арыы сьаҕар тэһиллэр. Халдыаҕы ферматыгар тутуллубакка төһөн көлбүт үүтү астыыр сөппөрөөтөр хотон саамай сиңитээх, кирдээх сиригэр туруоруллубут. Ойбон-Күөл ферматыгар иччигэх дьыа баарын үрдүнэн эрдэттэн өрөмүөн-нөн үүтү тутар пуун онорботохтор.

Совхоз Кындааллааҕы биригээдэтигэр кирдээгинэн тутуллубакка 7 төгүл 250 килограмм үүт төһөрүллэн, 77 солкуобайдаах ньочоот тахсыбыт. Оттон Болто-го биригээдэтин санитарнай пууһун дьэһинтэ М. Ефремова үһүс группалаах үүтү иккис группанан тутар олоһор. Ити-нэн үүт хаачыстыбатын үрдэтүүгэ ыан-ныксыттар эпизодтигэстэрин намтаһыт.

Карл Маркс аатынан колхоз бары фермаларыгар ыамытынан үүтү хоһон-го хонһороллор. Иһит-хоһуос барыта эмнэ хотон иһигэр туруоруллар. Дьэһинтэ М. Ефремова үһүс группалаах үүтү иккис группанан тутар олоһор. Ити-нэн үүт хаачыстыбатын үрдэтүүгэ ыан-ныксыттар эпизодтигэстэрин намтаһыт.

Карл Маркс аатынан колхоз бары фермаларыгар ыамытынан үүтү хоһон-го хонһороллор. Иһит-хоһуос барыта эмнэ хотон иһигэр туруоруллар. Дьэһинтэ М. Ефремова үһүс группалаах үүтү иккис группанан тутар олоһор. Ити-нэн үүт хаачыстыбатын үрдэтүүгэ ыан-ныксыттар эпизодтигэстэрин намтаһыт.

Ити курдук, үүт кирдээгинэн тутуллубакка төһөнүтүн түбэлтэлэрэ Ленин аатынан колхоз Одьулууннааҕы учааска-тыгар таһаарыллар. Биригэдьинир Х. Х. Матвеев кулуун тутар 12 күнүгэр бэйэ-тинэн тэһиэн Чурапчыга киллэрбит 1300 кг үүтэ кирдээгинэн тутуллубакка кол-хозка 409 солкуобайдаах ньочоот та-ҕыста.

Народнай хонтуруол комитета оройуон хаһаайыстыбаларыгар госзакупка тутар-ыллар үүт хаачыстыбатын туругар ы-тыллыбыт рейдэ түмүгүн туһунан Өө-лүрүһү көрдө.

Комитет совхоз Сылааннааҕы отделе-ниетын старшай биригэдьинирэ Ф. Н. Дружбяновка, зоотехник В. Р. Дарбо-совка, кинилэр «рейдэ кэһиниттэн тахсы-быт итэбэстэри сүрүннөн туоратыһа» уонна инникитин үүтү госзакупка туттарыы-инструкциятын халбага суох олоххо ки-лэрэр дьаһаллары ылаахпыт» дьин этип-лэрин сибидистиньэҕэ ылан турар, кытаа-лах сэрэтинни биэрэ.

Карл Маркс аатынан колхоз ылаабынай зоотехника Г. Ф. Егоров үүт хаачыстыба-тын тупсарыыга сөптөөх көрдөбүлү уонна хонтуруолу олохтооботобун, зоотехниче-ский үлэни мөлтөһүтүн түмүгэр үүт кир-дээгинэн госзакупка туттарыллубакка колхозка 91 солкуобай ньочоот тахсыбы-тын киниттэн төлөтөрүгэр колхоз быра-былыанньатыгар соруудахтаһа.

Совхоз Кындааллааҕы биригээдэтин бири-гэдьинирэ К. Д. Павлуцай үүт хаачысты-батын тупсарыыга сөптөөх көрдөбүлү уонна хонтуруолу олохтооботобун түмүгэр кир-дээгинэн 250 кг үүт тутуллубакка төһөнү-бүтүгэр иннин матырыйаалнай эпизодко тардарга совхоз салаалатыгар сорууда-хотолуһуна.

Ленин аатынан колхоз Одьулууннааҕы учааскатын биригэдьинирэ Х. Х. Матвеев эпизодко тардыһыи кини баарына киниттэ-кэлэр муньаҕар дьүүлүүгүгэ быһаарылы-на.

Народнай хонтуруол комитета колхозтар уонна совхоз салайааччыларын, туһааннаах специалистарын, биригэдьинирдэрин сорууда-хтаата.

Госзакупка хаачыстыбата, стандартнайа, суох үүтү туттарыы тахсыбытыгар рейдэ арайбыт итэбэстэрин туоратарга суһал дьаһаллары ылааларыгар, үүтү туттарыы-инструкциятын көлөрү тутуһар сөптөөх усулуобуйалары тэрийэллэрингэр. 1971 сыл иһинэ бары фермаларга үүтү тутар туспа дьыалэри туталларыгар. Үүт хаачыстыба-тын тупсарыыга эпизодтигэһи үрдэтэр бары дьаһаллары ылаалларыгар уонна сайынгы сезонга бөлөмнүнү күүбүрдэллэрингэр. Үүт тутуллубакка төһөнүүгүгэр, буорту буолуутугар буруйдаахтары тутатына эп-изодко тардан иһэллэрингэр. Рейдэ арылбыт итэбэстэрин туоратат түбэлтэҕэ туһаан-лаах үлэһиттэр кытаанах матырыйаалнай эпизодтигэһэ тардыллыахтара дьин сэрэти-линнэ.

Мясомолкомбинат дирекциятын госза-купка үүтү тутуу инструкциятын халбага суох олоххо киллэрингэ бары арыы сьах-тарыы үлэһиттэрин эпизодтигэстэрин күү-бүрдэллэрингэр, инструкция көрдөбүлүгэр эп-изодтигэр бордууусууһаны утаһыланна тута-тан иһэллэрин хааччыларыгар соруудахтаата.

Бу уурааҕы толоруу туругар муус устар ыйга иккисэһи бэрэбиэркэлэри ытарга быһаарылына.

Народнай хонтуруол группаларын пред-седателлэрин фермаларга, арыы сьахтары-гар хонтуруол постарын тэрийэллэрингэр, үүтү госзакупка туттарыы-инструкциятын тутуһууга, үүт хаачыстыбатыгар күннэтэ хонтуруолу олохтуулаарыгар уонна баар итэбэстэри тутатына туоратар дьаһаллары ылаалларыгар соруудахтаһа.

ТУТУУ МАҔЫН УОККА
ОТТОЛЛОР

Райпотребсоюзка 16 кварти-наах олоһор дьыһыи тутууга 1920 солкуобай суумалаах 80 кубометр тутуу бэрэбинэтэ сого-туонкаланы тутуу ытыллар сиригэр киллэриллибит. Райпо-требсоюз бырабылыанньата ко-миссия тэрийэн ити мас хаачыс-тыбатын көрдөрбүт. Комиссия кулуун тутар 9 күнүгэр көрөн ба-рап, 80 кубометр бэрэбинэ бү-түнүүтэ отутууга баҕбат ына бэрдийбит» дьин акт онорон уокка отторго түмүк онорбүт. Итинэн олоһуран, тахсыбыт ньочооту 1360 солкуобайы иһэрж-ка ороскуотугар ытарга быһаа-рыллыбыт.

Народнай хонтуруол комитета комиссия тэрийэн тутуу бэрэби-нэтин хаачыстыбатын көрдө. Онуоха 16,8 кубометр (55 ус-туука) бэрэбинэ эрбэммиттэн 13,5 кубометр (46 устуука) ту-тууга барар ынахтаах бэрэбинэ эрбэммитин, онтон 325 солкуо-байдаах ньочоот тахсыбытын бы-

һаарда уонна инникитин оттук маска тутуу бэрэбинэтин эрбэ-нин тохтоото.

Не резервалэри туһаныыны уонна көмчүлөөһүн режимин күүбүрдүүгэ общественнай көрүү ытылла турар көмүгэр, райпо-требсоюз салайааччыларын ха-һаайыстыбаннайа суох быһыы-ларын түмүгэр тэрилтэҕэ мате-риалнай хоромньу таһаарыл-лыбыт.

Народнай хонтуруол комитета райпотребсоюз бырабылыанньа-тынан тэриллэһит комиссия 80 кубометр тутуу бэрэбинэтин со-куоннайа суох списаниһа таһа-ран оттук маска ытарга онор-бүт актатын көтүрдэ. Райпотреб-союз бырабылыанньатын предсе-датель Н. С. Петров тутуу бэ-рэбинэтин сокуоннайа суох спи-саниһа таһаарыт комиссия чл-лэһитэрин матырыйаалнай эп-изодко тардарыгар уонна тутуу бэрэбинэтин оттук маска эрбэ-тинни бөбөүгэр соруудахтаат.

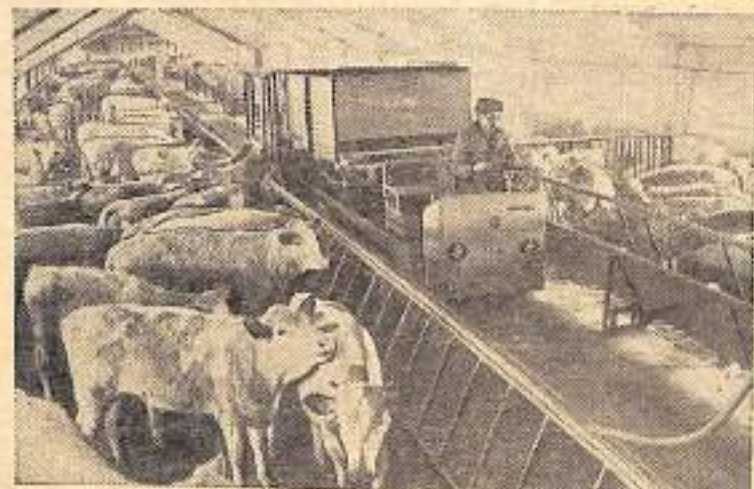
ХОНТУРОУОЛГА САҔА
СЕКТОР ТЭРИЛИННЭ

Народнай хонтуруол сро-нуоннааҕы комитета хонтуруол органнарын үлэтин уопсай кө-рүүгэ-истингэ таһаарыы секто-рын (сектор гласности) тэрий-дэ уонна арыс киниттэн сас-тааптаах биэрэҕэтэ.

Комитет бу сектор сибидис-сийа уонна «Комсомоль-ский прожектор» начальнигы сатирической бюллетени уонна «Комсомольская прожекторы» ый аайы таһааран иһэллэрингэр уонна расписание быһымы-

нан оройуон иһигэр көрүтөн көрдөрүүнү тэрийэллэрингэр соруудахтаата.

Комитет народнай хонту-роул группаларын предсе-дательнэн народнай хонтуруол группатын үлэтин көрдөрөгө эмнэ маньык сектордары (сек-тор гласности) тэрийэллэри-гэр, «Комсомольская прожек-тор» штабын кытары ый аайы сатирической бюллетени та-һааралларыгар эбэһиннэстэртэ.

«Хас биридии хаһаайыстыба» сүөһү боруо-датын тупсарар, сүсү аһаһаа абиллэтин ситиһэн турар, кини бордууусууһаны биэри-тин үрдэтэр көдүүстээх дьаһаллар системала-рын олоххо киллэрингэ тирэҕирэн сүөһү итинтэ салгы сыйдымты хааччыларга...»

(ССКП XXIV съездин Директиваларын бырайыагыттан).

Пензенский уобалас. «Арзамаский» совхоз — племенной ыччат сүөһүлэрин иһигэр таһаарыыга идэтибит экспериментальной ха-һаайыстыба.

Пенза куорат кытытынааҕы зона колхозтара уонна совхозтара манна төрөөбүтэ 20 хонмут ыһырайдары биэрэллэр. Кинилэри иһи-ыларга үрдүк бордууусууһаны биэрэс төрүттээх хаһаайыстыба үсүлүбуйуһунан булар. Совхоз иккис идэтибит ферматыгар ыһырай-дэри саастарынан арааран иһэллэр. Кинилэри көрүү-истин зоо-техниктар уонна ветеринардар быһаччы кыттыыларынан иһэллэ-лэр.

Снимок: телатинистартан биһирдэстэринэр. Механизатор Г. Ве-лех аҕычыгы тардаттар.

А. ОБЧИННИКОВ фотота.

ССТА фотохрониката.

ҮЛЭ ОРТОНОН СЫАНАЛАННА

Кытаанах сельпота совхоз экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

Сельпо биир сылтаах үлэтин туһунан отчуоту пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

Продавецтар тизэ сылтаах ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

ларга тобус ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

Сельпо коллективин үлэтин сылтаах ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

Пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

Экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

Пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

Материальной сылтаах, кооперативнай баайга-дуолга экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

Ордук молотунан соруулаах ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

Пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

Г. АФАНАСЬЕВ.
Бийиги общ. керр.

Калининский уобалас «За-волжский» совхозун сибининьэ экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

Сельпо биир сылтаах үлэтин туһунан отчуоту пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

СНИМОНТАРГА: оператор А. Шадеева аһылыгы тарбаттар

Сельпо биир сылтаах үлэтин туһунан отчуоту пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

В. НУНОВ фотота-ССТА фотохрониката.

ЛЕНА

Кини аата-суола барыбытыгар күндү. Төһөлөөх поэт Лена өрүс туһунан көһүбүтэ буюлуйт!

«...үс үлэс үөстөөх өрүскүлөөх сүүрүктөөх Ортоҕойдоох Өлүөнэ өрүс хоту» — диир Алексей Елисеич Кулаковский — Оксөкүлөөх (Өлөксөй) «Өрүс баалхтар» диир айымньытын итинник тыллартан саҕалаабыт, оттон хос быһаарытыгыгар, «река Лена: кантааһымын аһаарыттар» диир өрүсү аһаарыттар диибит.

И. И. Барашков «Кулаковский уонна саха тыла» диир ыстатыйатыгар 1945 сыллаахха А. Е. Кулаковский «Лена былыргыта өрүс» диир уопсай аатын ааһарытын туһунан быһаарытын табытан билиэтээн аһаарыттар.

Г. У. Эргин 1960 сыллаахха «Саха былыргы сөһүннөр» уонна «Сөһүннөр» диир ыстатыйалар: оччоҕо өрүс (Лена — Д.Г.) биир төбүлөө ардаа мунна аһаарытын аһаарыттар.

Оттон нууччалык тылбааһыгар уонна хос быһаарытыгыгар «Лена» диир тылынан, итинэн сахалык номоҕор «өрүс» диир уопсай аатынан аһаарытын болуомтоҕо ыһаахха сеп. (Кинигэ иккис чааһа, 7—9 стр.).

Лена өрүс аата-суола үөскөбүт төрдүн-ууһун туһунан аһаарыттар суруллубут. Олордон Семинский (1817 с.), Ефремов (1965 с.), Никонцов (1968 с.), Мельхис (1969 с.) уо.д.а.

Лена диир тыл тюрк тылыгар ханым да суолтада туһулуллубата. Ол туһунан академик Радлов «Опыт словаря тюркских наречий» (I—IV тт.) уонна «Древнетюркский словарь» (1969 с.) диир тылдьыттарга аһаарыттар. Оттон билигин тюрк, киргиз, татар уо. д. а. тылларыгар «ий-үрөх, өрүс» диир суолталаах. Вочуоттаах академик Печарский «Саха тылын тылдьытыгар» — (аһаарыттар от рус-

Мопоника

ских названий реки: ЛЕНЭ, ЭЛЕНЭ, ОЛУОНЭ (1968 стр.).

Биллэһиэхэ тунгусовед Г.М. Васильевич: «Эбэнгили-нууччалык тылдьытыгар «ЕНЕ» (153) — большая река, исток реки, аһаарыттар, названне реки» диир. Итинэн көстөрүөн Лена өрүс аһаарыттар билиэтээн эбит.

Нуучча казактара 1632 сыллаахха Лена өрүс ортоку сүүрүгү улуу Туймаада хоту-гар олохсуйуохтарыттан ила эбэнгили — уопсай аат ЕНЭ, ЕНЭ, нуучча тылын фонетическай өтүтүн сабыдыллыттар — ЛЕНА, ЕЛЕНА, ОЛЕНА итинэн сахалык — ЛЕНЭ, ЭЛЕНЭ, ОЛУОНЭ диир тунгус-туллубутун туһунан түмүккэ аһаарыттар.

Онон Лена өрүс аата тюрк уонна нуучча тылыттан буолула, тунгус — маньчжур — ордук чутак эбэнги тылыттан төрүттээх диир сабыдыллыттар кыах үөскүүр. Д. ГАВРИЛЬЕВ.

ОДЕССА. Бүтүн Советтарды селекционной — генетическай

институт ученайдары пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар. Мунна экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

Снимок: академик Ф. Г. Кирichenko уонна старший лаборант М. Е. Шаула үлэ-экин отчуотунан бээр тобус пайызын ааһар.

И. ПАВЛЕНКО фотота, ССТА фотохрониката.

СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ

Өссө биир кубок

Кулаун тутар 24—28 күннэригэр Якутскайга орто оскулалар үөрэнэччилэрин өстүл тенниһигэр республика хамаанданан уонна биир-дүүлээн бастыыр иһик күрэхтэһиһэрэ буолан ааста. Бийиги оройуонмут чыһин Мира Кузьмина, Света Башарина, Миша Догордуов (Чурапчы орто оскуолата), Нина Попова (Хатыла оскуолата) састааптаах хамаанда көпүскөтө. Күрэхтэһингэ барыта 16 хаманда кэлбит.

Хас да күннээх сыдалах киирсин кэһинигэр аһаарыттар, иһиктэри өһөкөөр үсү-үс Өлүөхүм оройуоннара ыаллылар. Онон үс сыл сүүрүчү чемпионнааһыт көһө сыллар кубогы үйэ-саас тухары ыһаа кэллэбит. Кыргыттар, уолаттар уонна булбаастаах нааралар киирсилэригэр бийиги тенниситтэригэр үһүөннэригэр тэһиһэхтэригэр булбаттар. Ол эрэри финалга өһөкөөр оройуонун оонньоччулара улахан утарымын өгөрбүттэрин аһаар наада.

Оттон биирдүүлээн күрэхтэһингэ өстүл тенниһигэр республика иһиктэригэр үс төгүллээх чемпион Чурапчы орто оскуолатын тухсэ кылаанын үөрэнэччилэ, бастаах разрядтаах теннисит Миша Догордуов кылааннааһынан тарыста. Нина Попова үһүс-Света Башарина иһиктэригэр тэһиһтэлэр. Итиннэ сөргө бастаах оонньостукай разрядтаах Мира Кузьмина ордук таһаарыттар оонньобутун билиэтээн наада. Разрядтааһыгар барытыгар кыайтарбата.

Түмүктээн эттэххэ, спорт бу көрүгүн үөрэх сройуоннары саллаа өйүүр наада дин санымын. Ол күрдүк, күрэхтэһингэ барар үөрэнэччилэри оскулалар, администрациялар сөһтөөх көмүгэр көпүлүүллэрин ситиһиһхэ. Итиннэ сөргө үгүс дүтүбэй оонньоччулардаах Өймөкөөн оройуонугар баран таһаарытын көрүһүүнү ыһаа, оһыты аһаарыттар ха сеп этэ.

А. ДОГОРДУРОВ, спортивной оскуола тренерэ.

Көстүбэт да көстүөн сөп

Спортивной ситиһиннэр мэхтиэлэринэн күүһү, эрчиллини кытары сөргө ситэ, үчүгэй инвентары буолар. Оттон бийиги оройуон спортсменнара ити өттүнэ мөлтөхтүк хаачыылаллар. Холобур, хаһаардыт физикскай «Яркенды» 70—80, советскай «Эстония», «Парна» эбэтэр «Россия» хайыһары 40—50, хайыһар палкатын 20, бачымынатын 30 — 35, крепленнетын 5, биир бааһа мааһы 16—20, барытын холбоон ортохсун 190 солк. булуон сеп. Итинэр, маассабай аһаарыттар көстүбэт буоланнар, иһиктэри иһиктэри өһөкөөр үрдэтэллэбит сыһаада көһүннэхтэригэр.

Онон баһылыб. Онон спортовед уонна «Урожай» общество совета наадалаах спортивной инвентардары буллара, үбүлээн туран биир иһиктэри иһиктэригэр аһаарыттар аһаарыттар.

В. МИХАК, Интернат-оскуола учуутала.

Редакторы сөлбүһааччы А. Г. ТУРАНТАЕВ

ОРОЙУОННААБЫ ТИПОГРАФИЯ БАСТАААНААЙ УЛЭЛИИР РАБОЧАЙГА НААДЫЛАР. НИМ УЛЭЛИИЗ БАБАЛААХ НЭПЭТИИЗ СӨП. АДМИНИСТРАЦИЯ.

БИИГИ ААДЫРЫСЫТ: Чурапчы селиннэһэ, Карл Маркс уулусса 12 №-р. РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОННАРА: редактор—0—89, тыа хаһаайыстыбатын уонна культура, олох-дьаһах өтсөлөр—0—90, уопсай отдел—0—91, типография—0—95. Редакцияга ыһаар сурунна аадырыһы, араспаанньаны, ааты, аһа аатын толору суруллуохтаах.